

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

TRAUMOS SUSIJUSIOS SU PASPIRTUKAIS (KRITIMAI NUO JŲ IR PĖSČIŲJŲ SUŽALOJIMAI)

Darbo autorė. Eva STAPONKUTĖ, III kursas.

Darbo vadovai. Lekt. dokt. Diana VASILJEVAITĖ, rez. Elija BAGDONAVIČIŪTĖ, VU MF Biomedicinos mokslų institutas, Patologijos ir teismo medicinos katedra.

Darbo tikslas. Apžvelgti mokslinę literatūrą ir išanalizuoti atvejus dėl patirtų traumų, susijusių su paspirtukų naudojimu: kritimus nuo jų ir pėsčiųjų sužalojimus.

Darbo metodika. Apžvelgta 2018–2023 m. literatūra, susijusi su paspirtukų traumomis. Retrospektyviai analizuoti Valstybinės teismo medicinos tarnybos nuasmeninti duomenys. Duomenys apdoroti naudojantis Microsoft Excel programa.

Ivadas. Pastaraisiais metais paspirtukai išpopuliarėjo kaip tvari ir lanksti miesto transporto priemonė. Tačiau didėjanti paklausa sukėlė naują sveikatos saugumo problemą, kadangi paspirtukų vairuotojai linkę nepaisyti saugaus eismo taisyklių ar važiuoti neužsidėjus rekomenduojamas apsaugos priemonės. Dėl to padaugėjo sužalojimų, ypač galvos ir galūnių srityse, o dažniausiai pasitaikanti trauma – lūžiai. Svarbu suprasti ir traumos mechanizmą, kadangi nuo jo priklauso sužalojimo tipas ir traumos sunkumas.

Rezultatai. Nustatyta 20 atvejų, kurie suskirstyti į 2 grupes: paspirtukų vairuotojų traumos (16 atvejų) ir asmenų, nukentėjusių nuo paspirtukų vairuotojų, traumos (4 atvejai). Paspirtukų vairuotojų grupėje vidutinis amžius 31,8 metai. Iš 16 asmenų, moterys sudarė 3 atvejus (18,75 proc.), o vyrai – 13 atvejų (81,25 proc.). 3 atvejais (18,75 proc.) buvo nustatytas girtumas, etilo alkoholio koncentracija kraujyje svyravo nuo 1,47‰ iki 2,34‰, kitais atvejais paspirtukų vairuotojų girtumas dokumentuose nenurodytas. Nagrinėjant traumos mechanizmus nustatyta, jog 12 atvejų (75 proc.) įvyko susidūrus su kitomis transporto priemonėmis, 3 atvejais (18,75 proc.) vairuotojai krito nuo paspirtuko ir 1 atveju (6,25 proc.) vairuotojas nukrito nuo paspirtuko jam susidūrus su pėsčiuoju. Pažymėtina, jog tais atvejais, kai vairuotojai krito nuo paspirtuko, 2 iš 3 vairuotojams nustatytas girtumas. Skirstant traumas į išorinius ir vidinius sužalojimus, išorinių sužeidimų grupėje dominavo odos nubrozdinimai galvos ir veido (n=7, 43,75 proc.), apatinių galūnių (n=6, 37,5 proc.) srityse, o vidinių sužalojimų grupėje – viršutinės galūnės lūžiai (n=8, 50 proc.). 2 iš 16 atvejų (12,5 proc.) baigėsi mirtimi – abiem atvejais vairuotojai patyrė sunkias galvos traumas (kaukolės skliauto ir pamato lūžiai, prikraujavimas po galvos smegenų dangalais ir į galvos smegenų struktūras, galvos smegenų sumušimas). Iš galvos traumas patyrusių vairuotojų (n=7, 43,75 proc.) mirtingumas siekė 28,57 proc. Asmenų, nukentėjusių nuo paspirtukų, grupės vidutinis amžius 52,75 metai. Iš 4 atvejų, 3 atvejus (75 proc.) sudarė moterys, o 1 atvejį (25 proc.) – vyrai. Sugrupavus traumas pagal sužalojimų pobūdį, išorinių sužalojimų grupėje dominavo odos nubrozdinimai ir poodinės kraujosruvos veido ir

galvos srityse (2 atvejai iš 4) bei keliuose (3 atvejai iš 4), o vidinių sužalojimų grupėje – viršutinių galūnių lūžiai (2 atvejai iš 4). Literatūros duomenimis šiuos sužalojimus būtų galima paaiškinti kritimo ant ištiestų rankų, plaštakų, atkištų kelių, bandant apsaugoti gyvybei svarbias kūno vietas – galvą bei krūtinės ląstą. Kai galūnėms nepavyksta sugerti viso smūgio energijos, griūnama ant veido.

Išvados. Paspirtukų vairuotojų grupėje vyrai dažniau patiria su paspirtukų naudojimu susijusias traumas nei moterys, o asmenų, nukentėjusių nuo paspirtukų, grupėje atvirkščiai – labiau nukenčia moterys. Tiek paspirtukų vairuotojų, tiek asmenų, nukentėjusių nuo paspirtukų, grupėse vyravo analogiški išoriniai sužalojimai (odos nubrozdinimai galvos ir veido, apatinių galūnių srityse) bei vidiniai sužalojimai (viršutinių galūnių lūžiai). Paspirtukų vairuotojų grupėje vidiniai sužalojimai buvo sunkesni, ypač galvos srityje, lyginant su asmenimis, nukentėjusiais nuo paspirtukų. Beveik trečdalis visų galvos traumas patyrusių paspirtukų vairuotojų žuvo. Pagrindinis traumos mechanizmas paspirtukų vairuotojų grupėje – susidūrimas su kita transporto priemone. Tikėtina, jog literatūroje nurodomų apsauginių priemonių dėvėjimas (šalmas, riešų, alkūnių bei kelių apsaugos) reikšmingai sumažintų traumų kiekį, ypač mirtinų galvos sužalojimų.

Raktažodžiai. Elektriniai paspirtukai; mechaniniai paspirtukai; traumos; sužalojimai.